



НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 22 • год. ХСV • 25 ноември 2016 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

ГЕНЕРАЛ РУМЕН РАДЕВ Е НОВИЯТ ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Потомъкът на тракийски бежанци от Беломорска и Одринска Тракия заяви, че ще бъде агент на българския народ във властта

Петдесет и три годишният генерал и доскорошен командващ Военно-въздушните сили Румен Радев е новият президент на България. Той постигна убедителна победа над кандидата на ГЕРБ Цеца Цачева, с което не просто сложи край на порочния модел „Плевнелиев“, модела на посочения президент, но и за първи път от десет години насам приключи серията от непрекъснати изборни победи на ГЕРБ и Бойко Борисов. Радев бе издигнат от Инициативен комитет и подкрепен от БСП. Негов вицепрезидент ще бъде евродепутатът от БСП и член на Изпълнителното бюро Илиана Йотова.

Право на глас за президентските избори към датата 6 ноември имаха 6 834 278 избиратели. Избирателната активност на проведените президентски избори бе висока и достигналите 4 милиона гласували на първия тур са своеобразен връх на активността в последните години, отчетоха политолозите. 2 063 032 души са дали гласа си за Румен Радев. 155 398 са зачеркнали „не подкрепям никого“. Генерал Радев е шестият президент на Република България (пети по настоящата конституция) след Петър Младенов, Желю Желев, Петър Стоянов, Георги Първанов и Росен Плевнелиев. След



избирането на Румен Радев правителството на Бойко Борисов подаде оставка и тя бе приета от парламента.

Изборът на ген. Румен Радев не е просто рутинна смяна на един политик с друг, на една партия с друга. Очакваме това да е началото на епизод от по-глобална промяна, на въставането на народа срещу елитите и статуквото. Генералът представи програма за промяна, за балансирана външна политика в днешния многополюсен свят, за отстояване на националния интерес в ЕС и НАТО, за президентството като автономна и рабо-

теща институция – гарант за националната сигурност и единството на нацията, ще бъде – както той сам се изрази – агентът на българския народ във властта.

Генерал Румен Радев е роден на 18 юни 1963 г. в Димитровград, но е израснал в Хасково, неговите родители живеят в с. Славяново, Харманлийско, чийто жители ликуваха и играха хора за изборната победа на генерала, който има тракийски корени. Бащиният му род е от Доганхисар, а майчиният – от Одринска Тракия.

Продължава на 2-а стр.



Варненското тракийско дружество издаде юбилеен сборник

На стр. 3



Момент от предизборната среща в Тракийския дом в София

ПОЗДРАВЛЕНИЕ ОТ ТРАКИЙЦИ

Председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Преманов изпрати поздравително писмо до ген. Румен Радев, избран за президент на Република България. В писмото се казва:

Уважаеми г-н президент,

Като председател на Съюза на тракийските дружества в България, който обединява близо милион българи, от мое и от тяхно име от сърце и искрено Ви поздравявам по повод избирането Ви за президент на Република България с пожелание за успешно изпълняване на тази отговорна длъжност в полза на утвърждаването на българския национален идеал, на просперитета на нашето Отечество и на духовното развитие и добруването на българския народ. Позвовете ми да изразя своята увереност, че във Ваше лице българските граждани ще намерят стожер на законността и гарант за съхранението и развитието на онези наши ценности като патриотизъм и родолюбие, като верност и готовност за саможертва, които трябва да изграждат съвременната държавност на България, и които имат своите свещени корени в историята на нашата страна.

Вие сте с тракийски корени и това ни прави горди, че сте един от нас. Като радатели на тракийската кауза – неотделима част от българската национална кауза, ние вярваме, че Вие ще бъдете верен на нашата традиция да се търсят пътища за консолидация на българския народ около националните приоритети, които ще съдействат да се съхрани достойнството ни като народ, да се преодолее натрупания през годините на прехода негативизъм и да се намерят най-добрите възможности за развитието и успехите на България в сложната международна икономическа и политическа реалност.

Съюзът на тракийските дружества в България винаги е работил за укрепване на традиционен конструктивен диалог с Президентството като символ на нашата държава.

Убеден съм, че чрез сътрудничеството между нашите две институции се съумеем да постигнем така необходимото единение, което прави нацията и държавата ни по-силни.

Нека заедно бъдем неотменните застъпници на патриотизма и българския дух – днес, повече от вчера, утре – повече от днес.



ПРОСТИХМЕ СЕ С БИСЕР КИРОВ

слов „Аз съм само един юноша“. И макар че певецът шестваше по света, той остана безпределно верен на България, на Родоп планина, на Чокманово. Тук, в комитското село, той възкреси къщата на своите предци, на дядо си Никола и по-големия му брат Георги А. Киров. А Георги А. Киров, наричан още Кехаювчето, е един от дванадесетте родопски апостоли – комити, деец на Македонско-одринската организация. Избягал в края на века след убийството на низама в гара Бук – Беломорска Тракия в Русия. За героизъм в Руско-японската война е награден с Георгиевски и Владимирски кръст за храброст и му е „пожаловано“ дворянство – граф Георги Ангело – Армавирски. Участва в Първата световна, бие се с червени и с бели.

Без семейство, преследван и заточен... Напълно разорен и болен се добира в България през Полша едва в 1935 г., за да умре същата година. Бисер Киров ревниво изучаваше историята на своя род и се гордееше със предци си. Със свои средства издигна паметен знак за Илинденско-преображенското въстание до черквата „Св. Илия“ в Чокманово.

България се прости достойно с певеца, композитора, общественика, дипломата, сърдечния човек и голям родолюбец. Изнесъл е повече от 4500 концерта в Европа, Америка, Азия и Африка. Има записани над 300 авторски песни на 16 езика и 800 песни на български, руски, испански, немски и английски композитори.

Продължава на 2-а стр.

Бисер Киров почина на 74 години (4 септември 1942 г. – 7 ноември 2016 г.) след тежък инсулт в Берлин. Смоленското село Чокманово изпрати Бисер Киров в последния му път. „Чокманово е нашият Йерусалим“, каза преди две години той на траурната церемония за дъщеря си Венциноса, която почина от рак на 42 години. Бисер Киров бе обявен за почетен гражданин на Смолян по повод 70-годишния му юбилей, който отбеляза с концерт в града под на-

НЕ САМО ЛЕК, НО И ПРАЗНИК ЗА ДУШАТА

Нова книга на Георги Германов
бе представена във Варна

СТАНКА ДИМИТРОВА

Само два дни след като честваме празника на народните будители в дом „Тракия“ във Варна бе представена поредната книга на любимия на хиляди българи певец и инструменталист Георги Германов. Един истински съвременен Будител! Неговата шеста книга е озаглавена „Лек за душата“. Защо пък лек – бихме се запитали. Защото в добри и тъжни дни, в радост и мъка, песента ни лекува, докосвайки душите ни – би отговорил Германов. Да, прав е авторът. Както в предходните си книги, така и в тази, наред със спомените за отминалите години, за съвместната работа с много изтъкнати изпълнители на народна музика и размисли за бъдещето, Георги Германов ни пред-

ставя повече от 140 песни – с ноти и текстове. Песни от фолклорната съкровищница на Тракия, Странджа и цяла България, отдавна забравени или малко познати, стари градски песни и авторски творби. И тъй като и в другите му книги са публикувани десетки народни и авторски песни, можем спокойно да кажем, че Германов съставя своеобразна енциклопедия на българската народна песен. В тази енциклопедия са включени вече повече от 500 песни! Защото тя, нашата песен, има омайната сила да ни пречиства и лекува, да ни дава сила и мъдрост... и знания! Авторът силно подчертава значението на текстовете, независимо



дали песента е плод на народното творчество, или на отделен музикант. А българските народни песни са изключителен извор за нашата история. Всяка песен е резултат от преживяно и изстрадано събитие, лично или общо, защото съдбата на българите е изпълнена с хиляди превратни моменти...

На представянето на книгата в препълнения салон на тракийското дружество се представиха няколко музикални формации, ръководени от Георги и Калина Германови. Там бяха малките певци от Детската школа по народно пеене, певческата група „Родолубие“, фолклорната формация „Магда Пушкаркова“, народен хор „Тракия“ и танцьорите от клуб „Приатели“. Вечерта се превърна в истински празник на българската духовност!

Много са достойнствата на тази книга, писана с обич и преклонение пред народното творчество. Младият читател може да се по-



топи в непресъхващия извор на песните, изпяти от предците, да пие от него до насита и да се наслаждава на красивите мелодии. Тази красота е непреходна – както е красива природата ни, както са неповторими шевиците ни, както са мъдри преданията, както е силен българският дух!

ГЕН. РУМЕН РАДЕВ Е НОВИЯТ ПРЕЗИДЕНТ...

Продължение от 1-а стр.

Да си припомним какво каза той на 31 октомври в Тракийския дом в София на предизборната среща с представители на Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България. „Така че при мен Беломорска и Одринска Тракия са съединени и тракийският проблем не само го преживявам, но го приемам и като кауза.“ По-късно в разговорите добави: „Българската позиция по отношение на тракийския проблем за мен е национал-

на кауза, защото за българския президент е изключително важно да формулира стратегическите цели на страната. За мен тракийският проблем не е само отстояване на материални искания. Той е въпрос на национално достойнство и на българския дух. Трябва да се научим да уважаваме себе си, да уважаваме правата си и да ги отстояваме. Нашето себеуважение страда от това, че не можем да намерим решения на този важен въпрос – тракийският.“ На срещата ген. Радев коментира и подкрепи декларацията на Цен-

тралното ръководство на СТДБ по повод изявленията на турския президент Реджеп Ердоган, той осъди недопустимото отношение на един държавник към съседна държава, но едновременно с това изрази несъгласие с мълчанието на българските власти, които вместо да реагират остро, са превили угоднически гръб.

Тази позиция на ген. Румен Радев естествено е намерила подкрепа в гласовете на много тракийци. Оставаме с надежда, че ще я отстоява вече и като президент.

Ямболски кукери в Тракийския хан

В Созопол отвори врати за посетители обновената стара къща на Курдилис, позната като Тракийски хан, в която вече гостува съвместна етнографска изложба на Националния исторически музей, РИМ-Ямбол и ОКИ „Музеен център“ – Созопол, озаглавена „Цвят и мистика. Костюмът разказва“. Възстановяването на над 200-годишната сграда, явяваща се един от най-ярките образци на созополската архитектурна традиция, е осъществено по проект, за който средствата са осигурени от финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство.

В обособените на първия и на втория ъ етаж зали се бяха настанили... ямболски кукери. Изложба на Регионалния исторически музей в Ямбол представя мистериата на кукерските игри в региона. Корените им отвеждат в далечни езицически времена, като символиката на тяхната обредност се свързва с осигуряване плодovitост на земята, здраве на хората, както и прогонването на злите сили. „Да потъне в дън земя злото и да царува доброто!“ – пожелавали кукерите на стопаните. Архивни снимки от първите десетилетия на XX век за-



■ Кукери от Ямболско в созополския етнографски музей

познават посетителя със старинни образци на кукерски маски и костюми. Представени са и основните персонажи в кукерската дружина, както и сцени от обредните действия, извършвани от маскираните мъже през Сирната седмица или в понеделника след Сирни заговезни.

В Тракийския хан може да се види и част от персонажите, участващи в маскарата: хаджия (популярен и като кукерски цар или чауш), булка, годеник, циганин... Сред обредните лица по принцип в Ямболския край се срещат още баба, берберин, поп, арнаутчета и дори мечка и магаре. Показано е и ритуалното заораване с плуг и кукерско хоро. Другите зали на етнографската експозиция изпъл-

ва богата колекция от мъжки и женски носии от различни райони на българските земи: Дунавската равнина, Добруджа, Тракия, Родопите, Шоплука, както и на преселници от Беломорска Тракия, Мала Азия и Македония.

Пъстрите народни облекла са групирани по основни видове: двупрестилчени, сукманени и саянени – за женските премени, и белодрешни и чернодрешни костюми, носени от българите от старо време. Показани са и метални накити от XVIII – началото на XX в., които са били неделима част от украсата на женската носия.

Българката произвеждала на стана си не само тъкани за изработване на облекло, но и за домашната уредба в

семеиния дом. Затова експозицията представя и много пестроцветни постелъчни изделия, изтъкани от сърчени ръце на българката – черги и черджета, климении черги, вълнени и козиняви халища, китеници и пр., като има образци от различни краища на България. Експонатите са оригинали и са от сбирките „Традиционни тъкани“, „Традиционно облекло“ и „Накити“, съхранявани във фондовете на Националния исторически музей и на ОКИ „Музеен свят“ – Созопол. По-край гостуващите изложби в Тракийския хан в Созопол е уредена и единствената в страната гръцка стая.



■ Бисер Киров бе изпратен към Чокманово с гайди

ПРОСТИХМЕ СЕ...

Продължение от 1-а стр.

Само в Русия има записани плочи и компактдискове с тираж 7 милиона екземпляра. Заслужил артист на Руската федерация. Любимец в Куба, години наред е най-популярния певец чужденец в ГДР, покорява и САЩ. Лауреат е на множество фестивали.

На поклонението в Народния театър „Иван Вазов“ бе поднесен венец с признателност към големия певец, прославил родината и истински родолубец от името на Съюза на тракийските дружества в България. Председателят на Съюза Красимир Премиянов застана на почетна стража пред саркофага, дойдоха да се простят с него То-

дор Корув, Иван Гранитски, много тракийци и родопчани. Поклонение имаше и в катедралния храм „Свети Висарий Смоленски“ в Смолян, в който опелото отслужиха архиепископският наместник Висарий и четирима свещеници. Оркестър от гайдари свирише при изсяването на ковчега на Бисер Киров от катедралния храм „Свети Висарий Смоленски“ в Смолян, а мнозинството ръкопляскаше. Певецът заричал близките си при изпращането му към Чокманово да свирят гайди. И гайдите сякаш заплакаха. Три пъти той е бил режисьор на Роженския събор. Както написа поетът Лозан Такев: „Бис, много бисове за Бисер в последния му път...“

ГОТОВ ПЪТЯТ КЪМ ГКПП РУДОЗЕМ – ГЪРЦИЯ

Завърши рехабилитацията на 8-километровата отсечка от пътя Рудозем – Смилян, съобщиха от Агенция „Пътна инфраструктура“. Отсечката ще има съществено значение за улеснение на трафика след изграждането на граничния пункт с Гърция „Рудозем – Ксанти“. Основният ремонт на Рудозем – Смилян вече е с разширен габарит, подпорни

стени, нов асфалт, подобро отводняването, монтирани са нови предпазни огради, маркировка. Изградена е и велоалея, което



е допълнителна възможност за разнообразяване на отдиха на туристите в региона на Смолян. Улеснен е достъпът до редица природни забележителности, сред които Смолянските езера, изворите на река Арда, Момчиловата крепост, пещерите „Ухловица“ и „Дяволското гърло“, „Харамийската пещера“, местността „Чаирите“.

Д-Р ЕЛЕНА АЛЕКОВА

НИЩО НЕ СТРУВА ЧОВЕКЪТ БЕЗ РОДИНАТА

Варненското тракийско дружество издаде юбилеен сборник „Тракийска летопис“

Сборникът „Тракийска летопис“, издаден съвсем наскоро, още от първите страници настройва сентивата на високи духовни честоти. На вълна, която лично на мен ми е много скъпа. А именно... Ние сме това, което сме, най-вече благодарение на нашите предци, на тези преди нас. Без тях нямаше да ни има. Без техния опит нямаше да оцелеем. Без заветите им нямаше да имаме крила и мечти. Радвам се, че в тракийско дружество „Капитан Петко войвода“ във Варна се споделя това виждане за живота – и в личен план, като родова памет, и в обществен, като памет народна, като памет историческа. И не прос-то се споделя, а се превръща в дела, защото то е подчинило дейността си на паметта. А паметта само чрез нашите повседневни дела се изпълва с настояще и се зарежда с бъдеще. Само чрез нашите конкретни действия паметта за миналото става съвременност и се предава на идващите след нас.

Срещат се хора, които наричам едновременно не защото живеят един ден, а защото смятат, че животът започва от тях. Да, животът им, техният личен живот, наистина започва от тях и с тях свършва. А животът човешки ведно с паметта за миналото, пренесена в бъдното, е вечен, не свършва. Така и пише в книгата си „В души изгрява ни завета“ (1993) Христина Стоева, представена в „Тракийска летопис“: „Нима всичко, което е изтърпял и сътворил народът, изчезва безследно? И какво ще научат идващите поколения за хората, които са били? И няма ли да бъде награда за труда и техните терзания споменът на идващите след тях, за да стане безпределно ясно, че народът е безсмъртен!“.

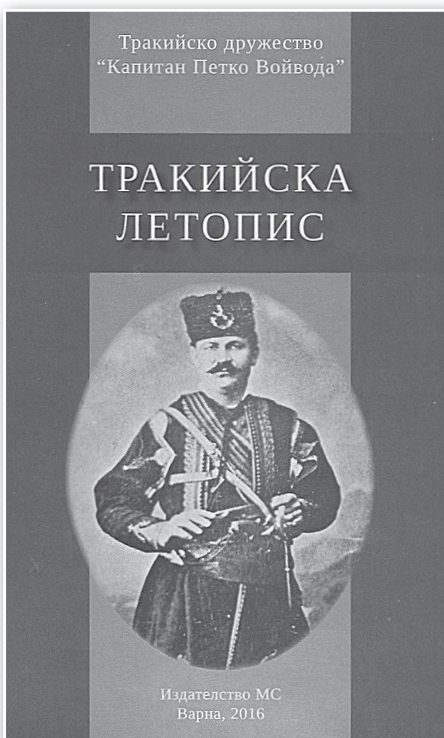
Отбелязваме 120-годишнината на Варненското тракийско дружество и чрез тази туптяща книжка – „Тракийска летопис“ – да оставим знак, чрез който паметта за някогашната трагедия и подвизите на българите от Тракия няма утре да се загуби. Тъй както не са се загубили и словата на легендарния Капитан Петко войвода и на славните преобразенци, а намират убежище и пораждат отклик в душата на днешните хора, според както е при Румяна Вълчева. Нейното „Сърцебиене“ (уводните думи свидетелства как през премеленото минало човек достига до своите собствени прозрения за живота: „На този свят човек е всичкото добро от началото до края на живота си...“, „Героят не е герой само заради геройството си...“, „Свободата не е свобода завинаги. Свободата трябва непрекъснато да се потвърждава...“, „Нищо и никакъв сербелък е храбростта, ако тя не служи на Отечеството...“, „Делото не е завършено, работете за Отечеството!“).

Какво означава това? Това означава – живи са заветите, живо е делото, жива е паметта. Народът е безсмъртен. Едновременно са си отишли.

В този именно аспект би трябвало да се открият значението и достойнствата на свързания с юбилея на дружеството сборник: „Тракийска летопис“. Ще рече –тракийска хроника, тракийска история. В такъв род книги не е важно кой е

по-значим и кой е по-малък в литературата, кой е по-напред и кой – по-назад. В такива книги всички са важни. Свидетелството на всеки един от участниците носи памет, необходима на живота, за да не прекъсва, за да продължава в безсмъртността. Колкото повече свидетелства, толкова повече памет. Написаното от акад. Любомир Милетич допълва написаното от Стою Н. Шишков. И обратното. Изплато от народния певец „Турчин ми кара клета робиня...“ или „Петко льо, капитанине...“ не съперничи на Яне-Поповия „Ясен месец веч изгрява...“. Стиховете на Пейо Кр. Яворов, Андрей Германов, Никола Инджов, Валери Станков или Трендафил Василев, написаното от Елка Няголова, Людмила Богослова или Владимир Стоянов не затъмняват нито един ред на останалите автори. Напротив – самите те се сдобиват с ново звучене, стават „по-плътни“, по-обемни, по-въздействащи в общата тоналност. Защото тук не изкуствеността е важна, не изыществото и не майсторлъка, а сърцето, което плаче със сълзите на страдалците, викът из вдън душа, поклонът пред героите, болката, превъзможването, обичта. Така например угасналият взор през „сълзи на кипели“ на Яворовите заточеници се пренася напред във времето и стига до Андрей-Германовите лозенградски бежанци, в чиито очи, „потънали във скръб / неясни спомени ще плават“, а оттам – към Владимир-Стояновите бежанци – „последните светци“, които „се сбират на вечерня“ („Вечерня“)...

Смъртта, която „по тракийските полета / изгаря хора и трева“ („Лозенградски бежанци“) на Андрей Германов се пресреща с родния край на Никола Инджов, „посечен / от мълния“ („Тракийска история“) и достига до онези „очи на мъртви биволи, очи на мъртви българи подрежда Бог и ги държи отворени“ („Граница“) на Валери Станков, а по-нататък се прехвърля към „Реквием за дядо“ на Руска Даскалова – „По звезден лъч / поел на дядо ми духът. / Изпратил го на чухала плачът“. Ще застигнем заедно с Ценка Илиева онези, които изсред жестоките каспници са оцелели и са се измък-



нали, и заедно с нея ще попитаме: „Къде закрила ще намерят / и кой ли ще ги подслони?“ („Бежанци“). Ще замълчим пред злощастия, което е отвъд всякакви човешки възприятия, в „Неродената мома тракийка“ на Иван Демиров: „Гънело се малкото телце / във разпраната топла утроба / и хлипало невръстното братче: / Майчице, ако пред мен стои живот, / вечно ще ви нося в паметта си“. Ще останем потресени от видението на Христо Германов в „Подир бежанската колона“ – Димитър Маджаров пред разпилените сред буната дечица (знаем войводите Димитър Маджаров и Руси Славов са спасили много деца, докато охраняват бежански колонии). И ще стигнем заедно с Трендафил Василев до... тяхното ново заселване: „Спира най-старият, вдига над белката лоб. / Връщане няма! Старото как да го помним! Тук се покръстихме, тук вече имаме гроб. / Къщи ще вдигаме. Село ще бъде... Момино!“ („Бие ранена кръвта“).

Бежанците от Тракия, друго взели, не взели, но взели божури за захващане (от романа „Възречени от Манастир“ на Никола Инджов го знам), взели коренчета от латинка (научих го в „Латинката на баба“ на Антон Карбов) – „латинка да й бъде спомен / за нейния далечен дом“. А Людмила Богослова не къса цветята, защото... „те са се-

мената от чувала, / който от Янина баба донесе“, и защото...

Те са моето тайно послание за края на земните бесове.

Те са моето „състояние“ за отвъдните светове.

„Защо не късаи цветята“

И докато все съм си мислела, че все пак е невъзможно всред хаоса и ужаса на случващото се да се сетиш за цветето, че подобен „епизод“ или „детайл“ е по-скоро плод на баладична измислица на съкрушено от болка съзнание на поет, дойде денят да разбере, че не, това не е измислица, защото... В „Тракийска хроника“ прочетох думите на Елена Янева, бежанка от Чаталджанско, поставени като мото към едно от стихотворенията: „Засаждахме цветя, храсти и дрвчета – разказва тя, – копаехме, поливахме, а те растяха все по-високи и по-хубави“. Значи е било истина! Какво невероятно, тънко, интимно усещане за родина! Да пренесеш родината в цвете, т.е. в нещо, което има корен, което захваща корен, което зима след зима, смърт след смърт изчезва и се възражда отново и отново за нов живот. Или както Свилен Стоянов ни уверява в своите „Тракийски бежанци“: „и от родните тъжни руини / стръкче цвете усмихнато свети“. Защото цвете не може да умре.

Взели са бежанците и „хорото си кърваво“ и самото тракийското слънце „небесен тълан“ отмерва неговия неравноделен ритъм в „Пайдушко хоро“ на Елка Няголова. Взели са също и песните вековечни, „с сълзи пропити“ („Песен за Тракия“), които Иван Демиров още носи като рани в гърдите си. Взели са славната си история с войводите и борците за свобода, защитниците народни – паметта за тях е свята и се предава от уста на уста, от сърце на сърце. Много са причините тракийците от Варна да тачат от свято по-свято паметта за своя войвода – Капитан Петко войвода. И заради някогашните му дела, изпълвали роба с упования и надежди, защото, както пише във „Войводата“ Иван Ставрев: „Ти знаеш – робът, вкусил глътка свобода, / вече не е роб“; и заради синовната признателност,

която е изразил в „Помен на Войводата“ Светослав Овчаров: „Пукота на твоите пушки, / бляска на твойта сабя / са причина да ме има“. И заради днешното завихрено време на отворени граници и глобалистични веяния, които изместват съзнанието в други посоки и подменят истинските неща с ментета – оттук и се е появила тревогата на Димитрина Якимова в „Къде си, Капитане?“, „А младите не помнят, / защото нямат време, / заслушани в галоп / на идващото време“. Защото какво е човекът без памет? Защото какво е народът без памет? И герой ли е героят без родина, на която да посвети живота си и смъртта си? Затова и войводата Лазар Маджаров мигове преди битката напомня на своите другари: „Тракия е наша майка / и за всеки тя милее!“, според както Христо Германов ни припомня в стихотворението „Срещу Преображение“. Затова още е жив споменът за героичната смърт на Георги Кондолов в „Баладична песен“ на Иван Ненов и е жив самият войвода, защото в смъртта на героя е заключено неговото безсмъртие: „Не умира свободата. / Кондолов живее братя – / той уплаши и смъртта“. Затова и онази „Майчина молитва за Михаил Герджиков“ на Христо Германов някак е повече молитва народна, молитва на България за свидните ѝ чада, за непокорните ѝ юнаци, която неусетно става молитва за несретните ѝ рожби, клетите мъченици от 1913-а, които, покосени, с нейното име на уста падали.

В „Тракийска летопис“ са и безименните герои от Балканската война (вж. „Безсмъртен полк“ на Иван Нанев), които, загърбили уют, светли мечти, любов, образование, дом и сигурност, бързали към бойните полета, за да извоюват свободата на поробения брат. Покъртителен е „разказът“ на Иван Ненов за полковия барабанчик в боевете за Люле Бургас – когато шрапнел откъснал китките му, той захапал барабана и продължил с кокалчетата на китките си да бие барабана.

Въобще... Взели са бежанците цялата своя Тракия, цялата своя земя – с багрите и звуците, с чановите и плодовете, с камбаните и кръстовете, с книгите и песните, с шарките и пендарите, с ненагледната ѝ хубост, с небето ѝ, според както ни подсказва в своите „Бежанци“ Владимир Стоянов, тя, Тракия, „повива / децата си с небето“. Затова е толкова въздействащ и възкликът на Иван Нанев в „Тракийо моя – сълза и песен“: „Тракийо моя, Тракийо бяла, / гнездо на църкел, нива класила“, както в „Тракия“ и възкликът на Ценка Илиева: „Тракийо, земя страдална, / с кръв и сълзи напоена“. Или внезапното откровение на Иван Ставрев в „Доспат“: „Водите ти, извити като вежда, / небето на България оглеждат“. А „Защо“ на Стоян Чанков ни напомня, че дори носталгията се предава чрез паметта на кръвта от поколение на поколение: „Защо стоя на този слънчев бряг, / а Тракия с житата все сънувам“.

Продължава на 4-а стр.

ПРОНИКНОВЕН УЧЕН, ИСТИНСКИ БЪЛГАРИН

Тракиец по произход, академик Георги Марков е роден на 17 ноември 1946 година в Пловдив. Завършва история в Софийския университет, специализира в ФРГ. Един от най-изтъкнатите наши историци, специалист по международните отношения, политическото развитие и войните в края на XIX и XX век. Автор е на повече от 20 книги. От 1977 г. работи в Института за исторически изследвания на БАН, като от 1993 до 2012 г. е негов директор. Член е на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества.

Акад. Георги Марков на 70 години



Това е най-кратката визитка на изтъкнатия български учен. За него най-добре говорят книгите му, които в последните години са все със марката на издателство „Захарий Стоянов“.

„България в Балканския съюз срещу Османската империя 1911-1913“ е най-мощният по своя обхват и дълбочина научен труд, посветен на Балканската война. От тази книга българинът разбира защо и как става чудото една нация да победи империя на три континента, тържеството на българския боен дух. „Разплатата с вековния враг“ заличава „компекса на роба“ и превръща освободените в освободители. Въз основата

на малко известни документи от български и чужди архивохранилища известният историк разкрива непознати страни на войната за „събиране на всички българи под обща стряха“, вниква в последователните ходове на тайната дипломация и показва как стратегията на пълководците са осъществява от храбрите войници с тяхното сраховито „Напред! На нож!“. Съмненията на Европейските сили във възможността на балканските съюзници да надделят над Османската империя са превъзможнати от силната вяра на българите в собствените сили. Единението в националната кауза дава крила на всички участници в предпоследното действие на вековната драма

на Източния въпрос – от чието в обоза до главнокомандващия. Един незнаен и ранен български войник смайва през болката си чуждестранните кореспонденти: „Ръката ми стана по-малка, но България ще бъде по-голяма!“ Неповторимата атмосфера на Балканската война е възкресена чрез дневници и спомени, писма и стенограми, бюлетини и дописки, които обясняват възприемането ѝ като „кръвава жътва“.

В „Друга история на най-голямата война“ акад. Георги Марков се е заел да опровергава, че днес вече е трудно, дори невъзможно да се добави нещо ново за най-голямата, най-кръвополитната война – Втората световна. Първата книга „Разгарянето на пожара“ разкрива причините на войната и ги търси във „високата политика“, защото знае, че „политиката е съотношение на интереси и сила“. И читателят научава къде е „тлеещата жарава“, „кой са злосторниците“, „кога и къде пламва пожарът“, как се „пробужда“ Германия, какви са стратегиите на Япония, неочаквана ли е изненадата „под знака на „Барбароса“. Във втората книга „Светът в пламъци“ авторът продължава да оборва наложеното правило, че „победителите винаги имат право“ и че „никой не може да ги съди“. всички са равноправни пред „Съда на историята“. Като се позовава и на „неудобните факти“ акад. Георги Марков разрушава натрапваната от 70 години едностранчива представа за кръвополитните и съдбоносните събития с разпопосочни и дългосрочни до ден днешен последици за всички народи. „Светът в пламъци“ започва с „кръстоносният поход срещу болшевиизма“ и завършва с „Що е то военно-престъпник?“.

„Любомъдрие на историята“ е породена от стремежа към философското осмисляне на Историята въз основа на ярки примери и научни трудове, на изводи и обобщения. Книгата съдържа прекрасни есета на акад. Марков за философията на историята, свързани в едно цяло от



идеята „Просто има смисъл да четете Историята заради мъдростта ѝ!“. Историкът развива своя естествен възглед на Историята, която след като бъде сътворена и написана, следва да се превърне в мисловен извор на „Любомъдрието“, от чиито страници мъдролобивият четец да се обогати със знания и да бъде подтикнат към размишления. Едва тогава той не само ще знае Историята, но и ще започне да я разбира такава, каквато някога се е състояла.

Най-новата книга на акад. Марков „Голямата война и българският меч над балканския възел 1914-1919“ е също в две части: „Първа книга: „Заплитането“ и Втората книга: „Разсичането“. Думите, които първом читателя ще прочете са: „Печелим битките. Но губим войната. Юнаци, вие изпълнихте дълга си към Отееството! Вечна ви слава и спете в мир!“. В първата книга на фундаменталния исторически труд се разкриват причините за развяването на бойните знамена само две години след националното крушение в края на Втората световна война, за да бъдат „поправени неправдите“ и „всички българи да се съберат под общата държавна стряха“. „Прусациите

на Балканите“ отварят стратегическия път от Средна Европа за Близкия изток и слагат точката на Дарданелската операция, обаче срещу тях на Солунския фронт се струпва Източната съглашенска армия с войски от петте континента. Юначните наши предци знаят по думите на полковник Борис Дрангов, че „Две смърти няма – без една не може“ и се жертват да осъществяването на националния идеал „Целокупна България“. Втората книга от монографията на акад. Георги Марков продължава да разкрива обстоятелствата, причините и последиците от продължителното участие на България в изпълнения с изненадващи поврати ход на Първата световна война, когато тя печели своите битки на Балканите, но краят ще бъде решен на Западния фронт. Българските воители записват с кръвта си славни подвизи от Тутракан до Доиран, които ще останат в нашата народна памет като неразрушими опори на националната гордост. В парижкото предградие Ньой на Сена България е жестоко наказана от Съглашението въпреки нейния стремеж към национално освобождение и обединение, защото геополитиката и стратегията зачеркват морала чрез отмъстителен вик „Победените са виновни и ще платят за всичко!“.

Акад. Георги Марков не е от учените, които се затварят в кабинетите, библиотеките и архивите, той е известен не само като сериозен изследовател, но и като просветител и разпространител на историческите знания. Той е общественик, активен радетел и защитник на тракийската кауза, както и в движението за възграждане на българите мохамедани – Дружба „Родина“. В своите интервюта и статии той дава пример как с ясна и последователна позиция и проникновено слово може да се защитават националните интереси.

В чест на неговия юбилей издателство „Захарий Стоянов“ пусна сборника „Георги Марков. Историкът-изследовател и популяризатор“. Дискусионни въпроси и неразработени теми, фокусиране върху детайли и опити за типология и изграждане на модели, представени от изявени историци от всички поколения – такова е съдържанието на сборника, съставен в чест на един от емблематичните представители на българската историческа наука – академик Георги Марков. Книгата е израз на почит към неговото научно дело и обществена ангажираност, така и представя панорама на основните насоки на развитие на съвременната историческа наука.

НИЩО НЕ СТРУВА ...

Продължение от 3-а стр.

Наистина – нищо не струва човекът без родината. Тя е неговият живот, неговата смърт и неговото безсмъртие. Затова и ще завърша с думите от стихотворението на Андрей Германов, поставено като мото към „Тракийска летопис“:

Гори човекът – стръкче, цвете, птица! –
земята ни остава подир нас!

„Земята ни остава подир нас“

Другояче казано, с думите на Румяна Вълчева, прозвучали като отклик от делото на преобразенци в сърцето ѝ: „Делото не е завършено, работете за Отееството!“. Да работим, приятели, за отечеството. То има нужда от нас.

П.П. Малко е да се каже, че „Тракийска летопис“ ме развълнува до вдън душа. Но тя събуди в мен отклик. Събуди жажда да почета паметта на злочестите бежанци с поезия – нещо, за което досега няхах сили и думи. Така се роди едно стихотворение...



Д-р Елена Алекова със създателите на книгата „Тракийска летопис“

ТРАКИЯ 1913-а

Хала халовита се зададе
откъм изток, откъм ширинето.
И се спусна пъклен мрак по пладне.
Млъкна славеи. Нито слънце свети.

Само блясъкът на ятагани,
отразен в зеници ужасени.
Само хоризонт, в огньовете пламнал.
Само смърт и... чак земята стене.

Няма кой тъгата да изпие.
Няма кой сълзите да преглътне.
Над полята сив сокол се вие.
А реките – кървави и мътни.
Кой смъртта невинна ще изкупи
на деца, жени и старци клетки?
Само ужас и живот пречупен.
И в безкрая някъде – небето.

Даже неродени и без име –
а кръвта им с кръв и прах се смеси.
Боже, ако някъде Те има,
приюти душите им злочести.

Изуши сълзите им, вдигни ги
от смъртта, в която изгоряха.
Тях нерада участ ги застигна –
дай им Твоята небесна стряха.

За това, че всичко им отнеха,
за смъртта, за горестните вопли,
нека имат Твоята утеха,
нека Твоята любов ги топли.

Тракийско дружество „Войвода Руси Славов“ благодари за интересния материал, написан и предоставен на дружеството от дългогодишния му член и потомствен тракиец инж. Георги Гъров. Множеството уникални документи, снимки, карти, книги, предмети, носии, оръжия и принадлежности, експонирани в музейната колекция на тракийско дружество „Войвода Руси Славов“, са явно доказателство за отминалите събития, бита, културата, желанията, борбите за свобода и независимост и страданията на тракийските бежанци.

Тракийско дружество „Войвода Руси Славов“ – Пловдив

ЗА ДА НЯМА ДАВНОСТ И ЗАБРАВА...

Инж. Георги Гъров
разказва за своето
родно село Лъджакьой,
Дедеагачко



Това са снимките на баща ми, Димитър Гъров, починал в Пловдив през 1974 г., и майка ми, Мария Куртева Гърова, починала също в Пловдив през 1995 г.

В края на годините си реших да се опитам от преживяното, чуто и прочетено за моя роден край, да събера в едно четиво моменти от историята по възникването на родното ми село, както и да опиша случилите се събития в годините назад във времето.

След Руско-Турската война от 1877–78 г. и последвалите решения на Берлинския конгрес, както и след неуспешните за България войни през началото на XX в. и сблъсъка на нашите интереси с тези на Турция и Гърция, лишават България от пряк достъп до Средноморския район чрез Бяло море. Вследствие недълговидната политика на тогавашните управници и не без намесата на Великите сили, в края на краищата селища и територии с преобладаващо българско население остават извън пределите на сегашните ни географски граници. Така става и със Западна (Беломорска Тракия), в която се намира моето родно село Лъджакьой.

Споменът за Тракия, за тази историко-географска област, заключена на юг от сегашната ни южна граница и ширнала се на изток от река Места, през река Марица до Черно море, на юг до Бяло море и линията Енос – Мидия с преобладаващо българско население в началото на миналия век, ще остане една незазаставаща рана за поколения българи. Времето несъмнено оставя свой отпечатък на забравата. Няма ги вече старите тракийци, с които съм се срещал и разговарял и които със своя автентичен български език да разказват с умиление и нескрита тъга за роден дом, поминък и живот.

Ето защо водещият мо-



Това снимка с изглед към балкана на селото е от 1942 година. Това са част от 40-те последни тракийски семейства, останали да живеят преди последната вълна бежанци. От ляво надясно са: майка ми Мария, която ме държи в скута си. Зад нея прав е баща ми Димитър Гъров.

тив да напиша това четиво е да не се покрият с даavnост и забравата онези героични и трагични моменти от историята на моя роден край, свързани с борбите му за утвърждаване на българщината, както и последвалите бежански трагедии и етническо прочистване.

Става въпрос за земите, в които е звъняла българска реч, виели са се хора, пеели са се български песни, пасъл е добитък и се „раждало“ житото на българите.

Покрай личната история на семейството на моите деди, ще стане дума за факти и събития с конкретните имена на лица от този край, които пряко или косвено са били участници или свидетели на тези събития.

Аз, Георги Гъров съм роден в с. Лъджакьой, Де-

деагачко в семейството на потомствени българи и съм един от малкото останали живи свидетели, които с последната вълна бежанци напускат исконните български земи и се установяват в сегашните географски граници на България. Заедно с родителите ми и моята баба по бащина линия, през есента на 1944 г. с още 37 семей-



Снимката е от 1937 г. На нея са моята майка Мария и баща ми Димитър Гъров като младо семейство

ства от моето родно село, натоварвайки на волските си коли най-необходимото и оставяйки къщи и добитък, земеделски земи и току-що прибраната реколта, поемат през село Шапчи, гр. Гюмюрджина и прохода Маказа по пътя към стара България. Колите са предвождани от по-възрастните мъже, баби и старци. Младите мъже, в това число и моя баба, се предвиждат пеша по горски пътеки и странични пътища с цел да избегнат евентуални отмишания от отделни гърци, породени от „неприятните“ случаи по време на престоя на българската армия през периода 1941–1944 г. Към проточилия се керван от коли, добитък и хора, изтеглящите се български военни части отпращат подкани за по-бързо придвижване, както и за нощувка на самото шосе.

Навлизайки в България, поради приближаващата зима семействата се насочват

към Пловдив, Асеновград, Хасково, Първомай и Харманли – всеки там, където има роднини, заселили се по-рано, след втората вълна бежанци.

Нашето семейство се установява в гр. Пловдив, кв. Беломорски, в къщата на моята леля – сестра на баща ми. Самият квартал се населява от тракийци през периода 1924–1926 г. от селата Лъджакьой, Бадома и Еникьой – Дедеагачко. Същите, след оземляването вследствие

което най-вече съм прочел в десетките публикувани спомени през миналите години.

Село Лъджакьой се е намирало на 12 км североизточно от гр. Дедеагач и почти на 13 км от гр. Фере.



Баба Мара Бакалова, съпруга на Курти Бакалов, майка на моята майка Мария. Починала в средата на 30-те години на XX в.

Казвам намирало, тъй като сега разстоянието, поради голямото строителство, са далеч по-малки. Името му Лъджакьой идва от нахождението на топли минерални извори, които отстоят на

около 2 км. Това е турското название на селото, което като наименование се запазва до 1920 г., до когато преобладаващото население е българско. След 1920 г. гръцките власти го преименуват в Лутрос, но за българите то си остава със старото наименование.

Село Лъджакьой е едно от богатите, полупланински села, разположено на двата бряга на малката Лъджакьовска река /някой автори я наричат Бялата река/, която събира води-

те си от югоизточните разклонения на Родопите. На единия и бряг се е намирала турската махала, просъществувала до 1913 г., а на десния – българската махала. След края на Балканската и Междусъюзническата войни, след 1914 г. постепенно се създава и гръцка махала с преселници от Мала Азия и вътрешността.

царския Закон за бежанците от 1921/23 г. си изграждат и свои домове, някои от които са запазени и до днес.

Ще ми се да дам кратко описание за местонахождението и историята по възникването на родното ми село Лъджакьой така, както ми е разказано от моите съселани, дошли в България през втората и третата бежанска вълна, баба ми Тодора, родителите ми и това,



Запазено кръщелно свидетелство на моята майка, кръстена в българската църква „Свети Константин и Елена“ в село Лъджакьой. Личат печатите на маронийската митрополия и този на българската екзархия

Продължение от 5-а стр.

Този процес е особено актуален след 1920 г. Историята гласи, че до април 1824 г. селото е чисто турско. До тогава млади български момчета са идвали предимно от селата Доган Хисар, Дервент, Еникьой, Чемерен и Домуздере, работейки на богатите местни турци, като през зимата са се връщали по родните си села. Турците не били съгласни с предугаданото намерение на младите „аргати“ повече да не се главават за работа и след грубата им намеса младежите предимно от Доган Хисар, на сила са били заставени да останат в Лъджакьой. В замяна им дали места, за да си построят свои къщи.

През пролетта на 1827 г. в новопостроените къщи идват и техните родители. Тези млади хора, укрепвайки финансово и не без помощта на родителите си, постепенно закупуват земи от турците и създават началото на първите родове, между които е родът на моя пращядо, също родом от Доган Хисар – Митрю Гъров.

Поради добри условия за земеделие и скотовъдство, които района предлага, в новата махала се заселват и българи от съседните села Дервент, Чемерен, Домуздере, Окуф, както и родопчани от Устово, Босна, Чокманово, Долно Дерекьой /сега Соколовци/.

Докато до 1838 г., по данни от различни публикации в т.ч. бр. 43 на в. „Тракия“ от 30.IV.1935 г. и „Известие от българското географско дружество“ книжка 10 от 1942 г., селото е наброявало 37 семейства, то през 1867 г. къщите са 80 с около 400 жители, през 1903 г. къщите са 120 със 720 жители, като през 1909 г. къщите вече са 195 с над 1000 жители.

Тук трябва да споменем, че след 1878 г. след изтеглянето на Руските освободителни войски, част от семействата са последвали войските и са се преселили в Източна Румелия, но след две години много от тях се завръщат наново.

Населението на селото рязко намалява след края на Междусъюзническата война. При преброяването, което е извършено от френски власти през 1920 г., българите са вече 850 жители. След 1925 г. в селото остават да живеят 40 български семейства, между които е това на дядо ми Георги Гъров /на когото съм кръстен/, баба ми Тодора, съпруга на дядо ми Георги и техния син и мой баща Димитър Гъров, който построява нова къща и създава семейство през 1937 г., за която къща ще стане дума по-късно при посещенията ми в селото през 1994 г.

Както споменах в началото

ЗА ДА НЯМА ДАВНОСТ...



■ Камбанарията на църквата „Св. Константин и Елена“ в село Лъджакьой, заснета през 1994 г.

то почти всички български семейства, с изключение на три, между които е и на моя дядо по майчина линия – Курти Бакалов, през 1944 г. се преселват в различни градове и села на Южна България.

В периода 1962–1988 г. в гр. Пловдив, гр. София, гр.



■ Снимките са от края на 30-те години на XX век. На тях са дядо ми Георги Гъров и баба ми Тодора /по бащина линия/

Асеновград, гр. Първомай и гр. Харманли към се срещал с доста възрастни съселяни, както и с техните потомци дошли най-вече през 1924–1927 и през 1944 г. Ще назова и техните фамилии: Гюзелджови, Ивилови, Кандилови, Забунови, Пейкови Гаревци, Каракондакови, Кадиеви, Карастоянови, Караяневи, Янаджиеви, Касабови, Райкулеви, Гайдаджиеви, Бакалови, Гузгунови, Комневи, Парапанови, Пазантови, Паскалеви, Тепелиеви, Вълчеви, Кадиеви, Ервенлиевци и Коджаниколови. Тези наименования на фамилии недвусмислено говорят за присъствието на българския етнос в този размирен район.

През своята 120 годишна история от 1825 г. до 1944 г. жителите на с. Лъджакьой са взели дейно участие в църковните, просветни и политически борби.

Още през 1827 г. в селото се заговаря за черква и започват да се събират парични средства. През 1838 г. с пари от селото и доброволни дарения от околните български села Доган Хисар, Окуф, Дервент и по-малки суми от всички околни села, започва изграждането на църквата. Турците не одобряват първоначално определеното място за изграждането ѝ, тъй като то е било на високо място и църквата щяла да се вижда от турската махала. По-късно определеното място е станало хорище /площад/, където

то са се играли българските хора, а мястото на черквата се определя в края на българската махала на по-ниско такова. Черквата е построена от албански майстори, а стенописите са изографисани от зографи от Атонските манастири. На 20.V. /3.VI. стар



намира манастирът „Св. Георги“. Местните турци не разрешавали това да става на манастира. Българите упълномощават местния начетен българин Стоян Гюзелджов да се срещне с капитан Петко войвода с молба да разреши този въпрос. Срещата се е осъществила в околностите на Доган Хисар. Капитан Петко, след като изслушал пратеника го изпратил с думите:

„Иди си в Лъджакьой, турците сами ще дойдат да ви поканят да чествате Гергьовден на манастира“. Не след дълго в селото е дошъл Одринският валия и помолил българите да се съгласят да празнуват Гергьовден един ден по-късно от турците – на 24.IV, което е било прието от българите и всяка година се е осъществявало.

През 1861 г. в Западна Тракия се появява и първата чета на Капитан Петко войвода, родом от Доган Хисар. Първоначално тя е наброявала 7 души. Войводата е избирал за ятаци свои бивши съселяни от селата на Западна и Източна Тракия, като с това е имал пълна информация за издевателствата над българите в отделните села. Тези случаи не са оставали без отговор. Всичко това е давало спокойствие и е поддържало българщината в смесените с население райони.

Както споменах в началните години с. Лъджакьой

малко време в затвора. Прадядо ми е бил доста богат българин. Моят дядо Георги е предал на баща ми, че богатството му е било натрупано най-вече от правенето на пастьрма в кожени толуми /мехове/, която се е изнасяла в Александрия /Египет/. Знае се, че в околностите на селото, поради добрата паша и зелените гори от местни видове е имало многобройни стада от овце и най-вече от кози, които са послужили за това производство.

В семейството на дядо Георги се е говорело, че баща му се е явявал гарант на българите от околността, като е плащал сам данъците им на турските „чиновници“, които ежегодно на коне са пристигали при него. Той не е допуснал същите да се събират от отделните българи. Ето защо неговата дума е тежала пред турската власт и е имал уважението и признателността от местните българи.

В публикациите за историята на занаятите и занаятчиите в селото, наред с воденичарите /в селото е имало две воденици/, терзиите, налбантите /ковачи на добитък/, рибарите и пчеларите се отбелязва, че най-богатото семейство е Гъровото с 3–4 магазина и кръчма. Прадядо ми е имал трима сина: Георги – най-големия, Петко и Коста. Двамата – Петко и Коста през 1944 г. се заселват съответно в Пловдив и Харманли и са ми споделяли много от историите,

балкана“. За това събитие се е говорело дълго време.

Вероятно това се е случвало преди 1877 г.

Що се отнася до развитието на просветната дейност в с. Лъджакьой нещата са следните: до 1868 г. българчетата от селото не са посещавали никакво училище. Същата година 15–20 момчета са посетили училище на турски, но продължавайки в семействата си да говорят на български. Вестник „Македония“ от 30.12.1867 г. пише, че във Ференска околия никъде няма българско училище.

През 1870 г. е издаден султански ферман, с който се разрешава да се учи на български, но противно на фермана, в селото е открито гръцко училище и българи биват принудени да учат гръцки. Това е траело две години, след което към църквата е открито българско училище. Споменава се, че първият български учител е бил Иван Савов. През 1875/1876 г. учител е бил Стратия Коларов от Свиленград. До 1880 г., по всяка вероятност, в Лъджакьой училище не е имало. През същата година учител е бил Петър Ивилов. След това е арестуван от турските власти, излежава присъдата и отново е учител през учебната 1883/1884 г. През пролетта на същата година близо до с. Урумджик /Ференско/ той е убит от гръка Камарекис. След това учител е бил Костадин Маринов от Устово. До 1892 г. учител е бил Христо Макрелов от Чокманово /Смолянско/. След това той е помолен от лъджакьовските първенци да стане свещеник и той се съгласява. Заедно с Макрелов е учителствал и Девиниш Симеонов от с. Негован – Солунско. От 1892 г. до 1897 г. учител е бил Петко от Доган Хисар. След него в Лъджакьой се изреджат един след друг следните учители: Курти от Турбалкьой, Стою от Узункупру, Данаил от Турбалкьой, Георги Петков от селото, Петко Попдимитров от 1905 г. до ноември 1907 г. От 1907 г. до 1909 г. учител е Симеон Попдивинишев. Той умира в Пловдив през 1977 г., доживявайки до дълбока старост. От 1909 г. до ноември 1912 г. учител е Димитър Текневезов от Турбалкьой.

През лятото на 1914 г. с прекъсване по време на войните училището е възстановено и учител е Ангел Стоев, родом от с. Бадома. Учителствал до 1920 г. В селото и в турско и в българско се е учило до четвърто отделение.



■ Снимката е от 20-те години на XX в. На нея са дядо и баба по майчина линия /Курти и Мара Бакалови/

се е заселвало предимно с българи от Доган Хисар, като е дало и първите ятаци. Такав ятак от Лъджакьой е бил Митрю Гъров – мой пращядо. Като ятак на Петко Войвода е бил издаден от местните турци, арестуван и отведен в Одрин. Там е бил осъден на смърт чрез обесване. Чрез подкуп успял да смекчи присъдата си с доживотен затвор в Мала Азия – Диарбекир. По пътя за Мала Азия пращядо ми успял да се свърже с бимбашията и да му даде няколко златни лири подкуп. Не след дълго бимбашията е издействал от официалните турски власти освобождаването му. Така той е лежал

касаещи фамилията Гърови, които се покриват като информация от различните публикации, до които съм успял да се добера.

В семейството на дядо Георги се е говорело и за следното: след като четата на Капитан Петко нараства, той с четниците е посещавал на два пъти селото. Това се потвърждава и от спомените на Атанас Кадиев от Лъджакьой, който казва: „Единият път е бил по Димитровден, когато цялото село е празнувало на хорището. Четниците обути в цървули и навуша са се хванали на хорото – водили са го няколко пъти и след това са поели пътя към

Продължава в следващия брой

СРЕЩА НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА СТДБ С ТРАКИЙЦИ ОТ ВАРНА

Като част от програмата на Варненското тракийско дружество за отбелязване на 120 годишнината от неговото основаване бе първото издание на дискуссионно студио „Тракия“. Първ гост бе председателят на СТДБ Красимир Премянов.

Председателят на дружеството Румяна Вълчева откри срещата като отбеляза наситената със събития програма за честване създаването на Варненското дружество – национално честване, театрален спектакъл, концертни програми, събори,

нови книги и др. изяви, с които варненските тракийци през цялата година активно отбелязват 120-ата годишнина на първото тракийско дружество, положило началото на тракийската организация. Затова и темата на срещата с председателя на Съюза беше „120 години организирано тракийско движение“.

Красимир Премянов запозна присъстващите тракийци с основните задачи и проблеми, стоящи пред организацията – усилията, които се полагат за решаване на имуществените обезщетения на

тракийци от Източна Тракия, за сътрудничеството с Българската православна църква и за съборите в Одрин, за бесарабските българи в Украйна и Крим, за отношенията на Съюза с държавните институции, за националните изяви на организацията, като даде висока оценка на дейността на Варненското дружество. Многобройни бяха и въпросите на тракийци – от това как да се решат въпросите с имуществените обезщетения, да бъде постоянен натискът върху институциите – с особена надежда

към новия президент Румен Радев като тракиец, до предложението за създаване на собствена тракийска телевизия. Тракийци поискаха още по-разнообразен да бъде в „Тракия“ – с приоритет да се отразява дейността на дружествата, а така също да се провеждат повече регионални и национални изяви, които да обединяват тракийци в защита на тракийската кауза. Продължилата повече от два часа дискусия завърши с обещание за по – чести срещи по въпроси на тракийската организация.



„ПЕРПЕРА“ СЪБРА В КЪРДЖАЛИ ТАНЦЬОРИ ОТ ЗЛАТОГРАД ДО ПОМОРИЕ

Над 150 участници от Източните Родопи и страната се събраха в Кърджали в Третия фолклорен фестивал за любителски клубове по танци. Срещата се организира от тракийско дружество „Димитър Маджаров“, читалище „Тракия 2009“, танцов клуб „Хоротропци“. Целта е да се опознае и популяризира български танцов фолклор, да се съберат любители на бъл-

гарското хоро от близо и далеч без ограничение във възрастта.

„Надиграването тази година бе под името „Перпера“ – име, свързано с историята на региона, идващо от златната монета, сечена по вре-

мето на най-великия между владетелите на Второто българско царство Иван Асен II. Изображението върху монетата показва интронизация – владетелят поема меч в ножница от небесния покровител на династията Свети Димитър, който полага короната на главата на царя“, обясни Яни Янев, председател на тракийско дружество „Димитър Маджаров“.

Фестивалът „Перпера“ се проведе на 19 ноември в спортната зала „Арпезос“ – Кърджали. Участваха любителски клубове по танци както от област Кърджали, така и състави от Златоград, Рудозем, Раднево, Стара Загора, Карнобат, Поморие, с. Св. Влас. За доброто настроение на публиката организаторите бяха поканили известната народна певица Величка Тодорова от Смолян.



МАРИЯ НИКОЛАЕВА

Както всяка есен от 120 годишното съществуване на дружество „Тракия“ в Ямбол, така и тази, жените тракийки открива тържествено новия сезон.

Първата сбирка бе посветена на две годишнини. В началото бяха отбелязани стотте години от гибелта на най-нежния български поет Димчо Дебелянов,

В ЯМБОЛ ЖЕНИТЕ ТРАКИЙКИ СА АКТИВНИ

загинал на фронта при Демирхисар и пренасянето на костите му до неговата родна Копревщица. Гости на тракийки бяха ученици от училище „Димчо Дебелянов“. Те представиха литературно-музикална програма, посветена на патрона



на училището.

Във втората част тракийки честваха 90-ия рожден ден на Ирина Мутафчиева – така Иринка, както всички с обич я наричат. Просълзена от вниманието, подаръците, много цветя и най-добрите пожелания, така

Иринка напомни, че тя самата не е потомка на бежанци от Тракия, а съпругът ѝ. Покрай него тя е избрала каузата на тракийци за своя и през 1980 г. става член на дружество „Тракия“. много скоро е избрана за групов отговорник, която дейност

тя изпълнява от сърце с голямо чувство за отговорност. Напълно заслужено е наградена от ръководството с плакет „За активна и родолюбива обществена дейност“. Рожденичката бе поздравена от Нина Стратиева с авторски сти-

хотворение, посветено на юбиларката. Накрай всички запяха с най-добри чувства: „За приятелите наши / нека вдигнем пълни чаши / и отпием глътка вино. / Нека зло да ни забрави, / да сме живи, да сме здрави / и живеем сто години.“

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНО СЪБРАНИЕ В ГРАД СРЕДЕЦ

На 15 ноември т.г. се състоя отчетно-изборно събрание на тракийско дружество „Лазо Лазов“ в град Средец. Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България бе представено от председателя си – Красимир Премянов. Отчет за дейността на дружество през изтеклия отчетен период направи председателят на дружество Божанка Николова. Направен бе отчет и на финансовата дейност. След проведена дискусия, участниците приеха отчета и материалите на събранието. За председател на дружеството бе преизбрана Божанка Николова, преизбрано бе и досегашното ръководство.

От името на Централното ръководство слово произнесе Красимир Премянов, който призова тракийци към единство за отстояване на тракийската кауза и набеляза акцентите в работа на Съюза.

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редколегията на вестник „Тракия“ честитят на рождениците на Съюза:

Димитър Антонов – с. Аврен 8.XII.1950
Гарабед Хайрабедян – София..... 15.XII. 1931
Величко Пачилов – София 20.XII. 1930
Иван Гранитски – София..... 24.XII.1953



ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А

Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел.02/986 71 26; факс:02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC:STSABGSF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Валентина АНГЕЛОВА (Бургас) – 0879 545 115; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53; Анета Георгиева (Хасково) - 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

ЙОАН КОЛЕВ

Не търсете превод в речника на If I love grad, защото няма да го намерите. Това е чувство, което ще усетите, ако попаднете в Ивайловград. Едно място, откъдето не искаш да си тръгнеш, където се чувстваш спокойно и уютно, далеч от обичайната глъчка и напрежение. Съвсем наблизо тук е събрана история от цели епохи. Следите от първата са тракийските мегалитни кръгове и гробници. След траките тук идват римляните, за които ни разказва античната вила „Армира“ – с великолепните си мозайки от късната римска епоха. Наблизо е крепостта „Родостица“, за която знаем, че през 9-10 век е била най-южната за българската държава. Намирала се е само на 30 километра от Одрин и е пазела древния път по поречието на река Арда, който минавал през Родопите. И още една крепост – „Лютица“ – мраморният град, съществувал между 11 и 17 в., приютил спомена за българския цар Калоян и неговия поход към стените на Адрианопол /Одрин/.

Крепостта „Алмуца“

Стигането до „Лютица“ и по-скоро до Ивайловград е също част от приключение, защото, преди да пътувате във времето, трябва да изберете как да стигнете до желаната дестинация. Имате две възможности – или да останете на българска територия, или да изберете пътя през Гърция, който е с около 20 км по-кратък. Според местните, пътят през България е такъв, че по него минава единствено кметът на града. Послушахме ги и за всеки случай поехме по пътя през Гърция. Пътувайки, не спряхме да си задаваме въпроса защо до един български град е по-пряко да стигнеш през граничен пункт и съседна държава? В този регион туризмът и земеделието са основен поминък за населението, но безработицата надхвърля 20%. Голяма част от селата отдавна са пусти. Но и тук срещаме хора с дух и позиция, които връщат надеждата, че въпреки трудностите, районът не е обречен и има потенциал за развитие. Една от тях е Димитрина Стефанова, управителка на хотел в града, която е избрала да се пресели в този край, макар да е от Сливен.

Моята история е, че дойдох като туристка в този малък, но прекрасен град. Нас, жените, ни задържа или любовта, или нашата природа да се влюбваме в красивото. При мен беше и двете, тъй като открих и любовта на живота си. Ивайловград е запазил традицията, морала и принципите си. Виждам, че в големия

Срещи по пътя: If I love grad



Снимка: ivailovgrad.com

град това е дефицит, тъй като хората масово желаят да бъдат комерсиални, а забравят за малките неща в живота. Когато дойдох тук, трябваше да отразя този град и спецификата му. If I love grad ми хрумна, защото исках да е нещо различно. Исках да покажа, че ако ние обичаме града си, трябва да бъдем пример в този град. Да помагаме на доброто да се развива, на младите хора да останат. Аз работя сред хора и виждам как те идват масово да разгледат това, което е останало тук, като нещо уникално за нашата страна.

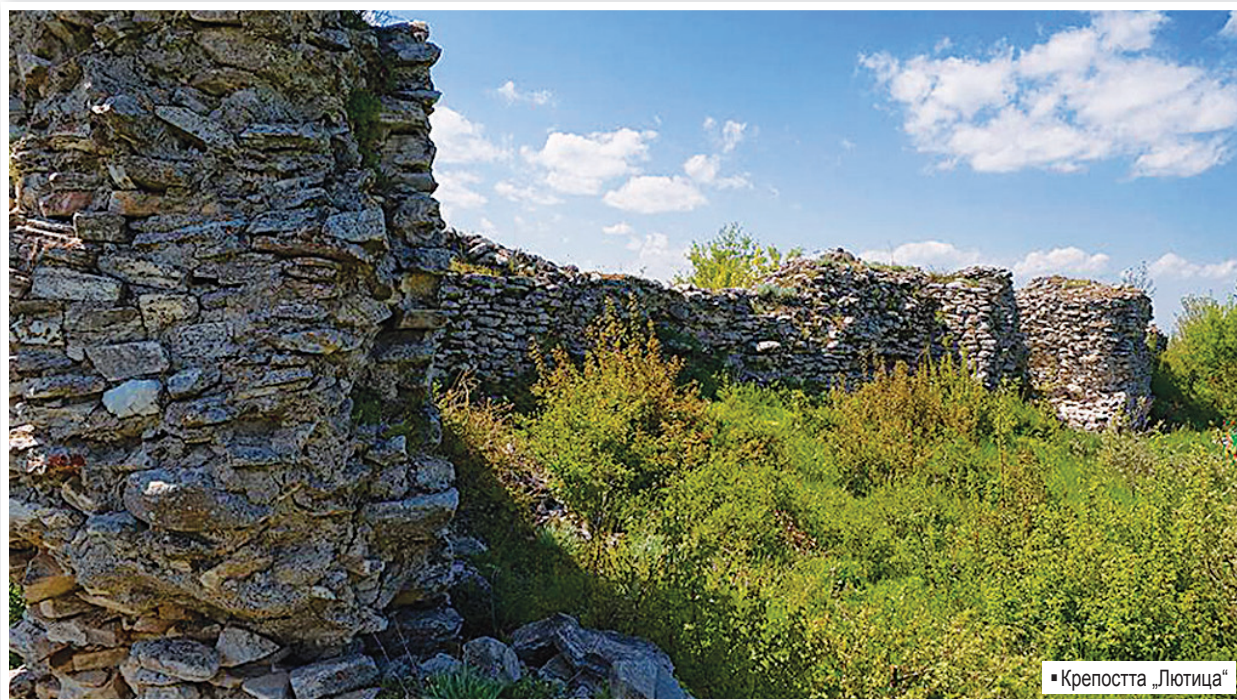
Крепостта „Родостица“

If I love grad – Още щом чух този неологизъм от български и английски, се замислих колко от нас всъщност обичаме градовете, в които живеем. Чувстваме ли се добре в тях и помагаме ли им да станат по-добро място за живеене? Някои от хората, живеещи далеч от комерсиалното и показността на големия град, ценят повече онова, което имат, дори да е малко. Те обичат своя град или село и искат те да бъдат добре устроени и подредени, да се развиват. Според Димитрина в Ивайловград, както и на други места в страната, проблемите са в отношенията между хората и враждите помежду им:

Тук има различни етноси, които, вместо да се подкрепят един-друг, да се обединяват, се разединяват. Типично по български, те са добре, когато другият е зле, което е жалко. Може би такъв е менталитетът. Да се сравняваме, да гледаме навън и никога да не оценяваме това, което имаме.

Страхът, завистта и омразата са онези пречки пред нас, които ни спират да направим родината си едно по-добро място за живеене. Защото всяка голяма промяна започва като серия от малки крачки, които правим ние. Димитрина обича своя град и се надява с действията си да му помага да се развие и промени към по-добро. Затова за нея частичката If – „ако“ – може да отпадне.

Radio Bulgaria Туризм
Снимки: bulgariatravel.org
и архив



Крепостта „Лютица“



Крепостта „Родостица“